

УДК 35.077.1:004.7(477)

Оксана Володимирівна ОРЛИК

кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій, Одеський національний економічний університет, Україна, e-mail: orox@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1235-7838>

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Орлик, О. В. Аналіз сучасного стану розвитку електронного урядування в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень* : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2022. № 1-2 (80-81). С. 135–144.

Анотація. У статті, на основі узагальнення статистичних даних глобального рейтингу ООН, що є одним із ключових індикаторів розвитку інформаційного суспільства в країнах світу, досліджено сучасні тенденції впровадження та розвитку електронного урядування в Україні протягом 2016–2020 рр. Об'єктом дослідження є електронне урядування, яке забезпечує відкритість та прозорість діяльності органів державного управління та органів місцевого самоврядування. Метою статті є проведення аналізу сучасних тенденцій розвитку електронного урядування в Україні та її місця у глобальному рейтингу ООН. У процесі дослідження використовувалися такі методи: аналітико-монографічний – при вивченні літературних джерел за темою дослідження; аналізу та синтезу – для узагальнення статистичних даних щодо тенденцій розвитку електронного урядування; системного аналізу, абстрагування, логічних узагальнень – при визначенні характерних особливостей процесу, що досліджується; абстрактно-логічний – для формування висновків. Узагальнено та проаналізовано дані щодо процесу використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою надання державних послуг населенню України. Досліджено останні тенденції розвитку електронного урядування в країні на основі уніфікованого зведеного індексу розвитку електронного урядування (EGDI) та його основних компонентів – індексу онлайн-послуг (OSI), індексу телекомунікаційної інфраструктури (ТИ) та індексу людського потенціалу (HCI). На основі проведеного дослідження зроблено висновок щодо поліпшення рівня розвитку електронного урядування та залучення громадськості до процесів надання електронних державних послуг в Україні протягом останніх років. Проаналізований рівень залученості громадян країни за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій до процесу прийняття рішень, прозорості та відкритості діяльності держави свідчить про те, що Україна належить до країн з високим рівнем індексу електронної участі (EPI) і випереджає країни, з якими межує. Визначено першочергові проблеми, подолання яких знизить темпи відставання України від світових темпів розвитку електронних послуг.

Ключові слова: електронне урядування; інформаційно-комунікаційні технології; державне управління; електронні адміністративні послуги; індекс розвитку електронного урядування; індекс електронної участі.

Oksana ORLYK

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Economic Cybernetics and Information Technology, Odessa National Economics University, Ukraine, e-mail: orox@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1235-7838>

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF E-GOVERNMENT DEVELOPMENT IN UKRAINE

Orlyk, O. (2022). Analysis of the current state of e-government development in Ukraine [Analiz suchasnoho stanu rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini], *Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen'* (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 1-2 (80-81), pp. 135–144.

Abstract. *The article investigates the current trends of e-government implementation and development in Ukraine during 2016–2020 on the basis of summarizing statistics of the UN global ranking, which is one of the key indicators of information society in the world. The object of the study is e-government, which ensures openness and transparency activity of public administration and local self-government authorities. The aim of the article is to analyze current trends in e-government in Ukraine and its position in the UN global ranking. The following methods were used in the research process: analytical-monographic – in the study of literature sources on the research topic; analysis and synthesis – to summarize statistical data on trends in e-government; system analysis, abstraction, logical generalizations – in determining the characteristics of the studied process; abstract-logical – to draw conclusions. Data on the process of using information and communication technologies to provide public services to the population of Ukraine are summarized and analyzed. The latest trends in e-government in the country are studied on the basis of the Unified Consolidated E-Government Development Index (EGDI) and its main components – Online Services Index (OSI), Telecommunications Infrastructure Index (TII) and Human Capital Index (HCI). Based on the study, a conclusion was drawn on improving the level of e-government development and public involvement in the process of e-government services providing in Ukraine in recent years. The analyzed level of involvement of the country's citizens with the help of information and communication technologies in the decision-making process, transparency and openness of the state activity shows that Ukraine belongs to the countries with a high level of electronic participation index (EPI) and ahead of neighboring countries. However, a comparative analysis of the development of e-government showed that Ukraine lags significantly behind neighboring countries in EGDI. The priority problems were identified, overcoming which will reduce Ukraine's lag behind the global pace of development of electronic services.*

Keywords: *e-government; information and communication technologies; public administration; electronic administrative services; e-government development index; e-participation index.*

JEL classification: *H700; L860*

DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.1-2\(80-81\).2022.135-144](https://doi.org/10.33987/vsed.1-2(80-81).2022.135-144)

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах розвитку інформаційного суспільства інтеграція України до ЄС стикається з багатьма перешкодами, серед яких: підвищення рівня інфляції та безробіття, політична нестабільність, зниження довіри громадян до влади, що є проблемою для багатьох країн, та ін. Все це свідчить про недостатню ефективність діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування. У цих умовах виникає необхідність якісного оновлення їх діяльності шляхом запровадження нових форм і методів управління на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Саме запровадження електронного урядування покликане вирішити цю проблему, що підтверджує важливість представленого дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Вивченню різних аспектів запровадження та розвитку електронного урядування в Україні присвячено праці

багатьох науковців, серед яких: І. О. Царенко, Н. С. Красножон [1], В. А. Жовток, Н. В. Філіпова [2], С. Х. Барегамян, Ю. В. Карпі [3], В. П. Кохан, Т. П. Єгорова-Луценко [4], А. І. Семенченко, В. М. Дрешпак [5], Т. В. Нижній [6] та ін. Аналіз наукових публікацій свідчить про те, що питання впровадження електронного урядування в Україні потребують подальших досліджень з урахуванням нових тенденцій розвитку та характерних особливостей цього процесу. Це зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Актуальність питань розвитку електронного урядування обумовлена зростаючими масштабами його впровадження, як у всьому світі, так і в Україні. Впровадження електронного урядування дає можливість забезпечити відкритість та прозорість діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, економію часу та матеріальних ресурсів, підвищення рівня і якості надання населенню адміністративних послуг в електронній формі.

Останніми роками в Україні намітилися позитивні тенденції щодо впровадження електронного урядування. Проте дані свідчать про відставання України від світових темпів розвитку електронних послуг. Тому, незважаючи на наукові доробки з даної тематики, проблема впровадження електронного урядування, зокрема й електронних адміністративних послуг в Україні, як і раніше, є актуальною. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне провести аналіз сучасного стану впровадження та розвитку електронного урядування в українському суспільстві.

Постановка завдання. Метою статті є: проведення аналізу сучасних тенденцій та дослідження динаміки основних показників, що характеризують рівень розвитку електронного урядування та залучення громадськості до надання електронних державних послуг в Україні; окреслення проблем, подолання яких знизить темпи відставання України від світових темпів розвитку електронних послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Швидкий розвиток комп'ютерних інформаційних технологій у західних країнах призвів до виникнення нової форми взаємодії між владою та споживачами адміністративних послуг – електронного урядування. Електронне урядування має широкий спектр цифрових взаємодій між урядами і їх громадянами, підприємствами, світовими лідерами і міжнародними організаціями. У зв'язку з постійно зростаючою кількістю користувачів інтернету і безперервним зростанням його використання у всьому світі, ця технологічна форма управління стала практично незамінною в останні роки. В усьому світі уряди відкривають свої представництва в інтернеті, запроваджують цифрові послуги з метою прискорення цифрової трансформації суспільства.

Сьогодні присутність державних онлайн-сервісів стає все більш поширеним явищем у світі. На думку ООН, державні послуги повинні бути доступні для всіх, і електронне урядування має використовувати існуючі і нові технології, щоб гарантувати це [7].

Рейтинг електронного урядування в країнах-членах ООН є одним із ключових індикаторів розвитку інформаційного суспільства в країнах світу.

Останні тенденції розвитку електронного урядування відображені в індексі розвитку електронного урядування (E-Government Development Index, EGDI) – уніфікованому зведеному індексі з трьома компонентами: індексом онлайн-послуг (OSI), індексом телекомунікаційної інфраструктури (ТІІ) та індексом людського потенціалу (НСІ). При цьому кожен із цих індексів можна отримати та проаналізувати незалежно. Загальний EGDI отримують, приймаючи середнє

арифметичне трьох індексів компонента [8]. EGDI вимірює готовність і здатність уряду використовувати інформаційно-комунікаційні технології з метою надання послуг населенню. Індекс оновлюється раз на два роки.

Дані глобального рейтингу ООН щодо розвитку електронного урядування в країнах-членах ООН за 2016–2020 рр. показали подальше поліпшення глобальних тенденцій в області розвитку електронного урядування та перехід багатьох країн, у т.ч. України, від нижчого до вищого EGDI.

За даними на 2020 р. 57 країн мають дуже високі показники EGDI від 0,75 до 1,00 порівняно з 40 країнами у 2018 р. та 29 країнами у 2016 р. Загалом у 2020 р. 69 країн мають високі показники EGDI від 0,50 до 0,75, а 59 країн входять в середню групу EGDI з показниками від 0,25 до 0,50. При цьому, у 2018 р. в ці групи входило відповідно 71 та 66 країн, у 2016 р. – 65 та 67 країн. Тільки 8 країн мають низькі показники EGDI (від 0,00 до 0,25), що свідчить про скорочення в 2 рази кількості країн даної категорії порівняно з 2018 р. (16 країн) та в 4 рази порівняно з 2016 р. (32 країни). Середньосвітовий показник EGDI продовжує зростати, досягнувши 0,60 у 2020 р. порівняно з 0,55 у 2018 р. та 0,49 у 2016 р. [8–10].

Варто відзначити, що з 2014 р. всі 193 держави-члени ООН забезпечують онлайн-присутність у будь-якій формі.

Результати дослідження ООН свідчать про те, що найбільшу частку (36%) складають держави-члени з високими показниками EGDI, за якими слідує держава з середніми показниками EGDI (31%). Частка країн з дуже високими показниками EGDI зросла з 21% у 2018 р. до 29% у 2020 р., в той час як частка країн з низькими показниками EGDI скоротилася з 8% до 4% за той же період [8].

У 2020 р. перше місце за показником EGDI, рівним 0,9758, зайняла Данія, при максимальному значенні 1 [8]. При цьому вона має найвищий показник EGDI у всьому світі вже у другому поспіль дослідженні ООН (показник EGDI у 2018 р. – 0,9150) [9]. До трійки лідерів цього рейтингу увійшли також Південна Корея (показник EGDI – 0,9560) та Естонія (показник EGDI – 0,9473). До п'ятірки країн з високим рейтингом EGDI, крім означених країн, також входять Фінляндія (показник EGDI – 0,9452) та Австралія (показник EGDI – 0,9432).

Серед глобальних регіонів перше місце займала Європа з рейтингом EGDI – 0,82, а найгірший рейтинг EGDI отримала Африка – 0,39, при середньосвітовому показнику EGDI – 0,60 [8; 11].

Наведені дані свідчать про те, що існує ризик нового цифрового розриву, оскільки країни з низькими доходами і недостатньо розвинутою інфраструктурою відстають у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, у результаті чого населення піддається ще більшому ризику втрати будь-яких переваг від нових цифрових технологій. Незважаючи на певні інвестиції і досягнення в цій області, багато країн, як і раніше, не мають можливостей ефективного використання цифрових технологій для надання електронних послуг громадянам, які не можуть скористатися інформаційно-комунікаційними технологіями через поганий зв'язок, високу вартість доступу та відсутність необхідних навичок. Ці чинники негативно впливають на подальший розвиток електронного урядування в регіонах з низьким рейтингом EGDI, оскільки світові темпи технічного прогресу посилюються [7].

Найкращий результат серед країн пострадянського простору в EGDI-2020 [8] після Естонії, яка входить до трійки лідерів, продемонструвала Литва, яка стала 20-ю країною рейтингу, та Казахстан, який розташувався на 29 місці рейтингу.

Російська Федерація посіла 36 місце, Білорусія – 40-е, Вірменія – 68-е, Україна – 69-е, Республіка Молдова – 79-е, Узбекистан – 87-е.

У останні роки Україна просунулася в глобальному рейтингу ООН і наразі класифікується як країна з високим індексом онлайн-сервісів.

За результатами досліджень ООН [8] Україна входить до групи із 69 країн з високим рівнем розвитку електронного урядування, що відображається значенням показника EGDI в межах 0,5–0,75. Проте, такі країни, як Польща, Російська Федерація, Угорщина, Словаччина і Білорусь входять до групи 57 країн з дуже високим EGDI (0,75–1,00).

За даними глобальних рейтингів ООН 2016–2020 рр. [8–10], у 2020 р. Україна посіла 69 місце (показник EGDI – 0,7119) зі 193 країн – учасниць рейтингу, що на 13 позицій вище, ніж у 2018 р. (82 місце, показник EGDI – 0,6165), проте на 7 позицій нижче, ніж у 2016 р. (62 місце, показник EGDI – 0,6076).

Рейтинг та показники розвитку електронного урядування в Україні та сусідніх країнах у 2016–2020 рр. наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Розвиток електронного урядування в Україні та сусідніх країнах у 2016–2020 рр.

Країни	Показники					
	Рейтинг EGDI	EGDI	Рівень EGDI	OSI	ТП	НСІ
1	2	3	4	5	6	7
2020 рік						
Польща	24	0,8531	Дуже високий	0,8588	0,8005	0,9001
Російська Федерація	36	0,8244	Дуже високий	0,8176	0,7723	0,8833
Білорусь	40	0,8084	Дуже високий	0,7059	0,8281	0,8912
Словаччина	48	0,7817	Дуже високий	0,7176	0,7988	0,8286
Угорщина	52	0,7745	Дуже високий	0,7471	0,7255	0,8509
Україна	69	0,7119	Високий	0,6824	0,5942	0,8591
Республіка Молдова	79	0,6881	Високий	0,7529	0,5683	0,7432
2018 рік						
Російська Федерація	32	0,7969	Дуже високий	0,9167	0,6219	0,8522
Польща	33	0,7926	Дуже високий	0,9306	0,5805	0,8668
Білорусь	38	0,7641	Дуже високий	0,7361	0,6881	0,8681
Угорщина	45	0,7265	Високий	0,7361	0,6071	0,8364
Словаччина	49	0,7155	Високий	0,7361	0,5964	0,8141
Республіка Молдова	69	0,659	Високий	0,7708	0,4787	0,7274
Україна	82	0,6165	Високий	0,5694	0,4364	0,8436
2016 рік						
Російська Федерація	35	0,7215	Високий	0,7319	0,6091	0,8234
Польща	36	0,7211	Високий	0,7029	0,5857	0,8747
Угорщина	46	0,6745	Високий	0,6304	0,5615	0,8317
Білорусь	49	0,6625	Високий	0,4855	0,6304	0,8716
Україна	62	0,6076	Високий	0,5870	0,3968	0,8390

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Республіка Молдова	65	0,5994	Високий	0,5942	0,4850	0,7191
Словаччина	67	0,5915	Високий	0,4420	0,5504	0,7822
Зміна позиції 2020/2018, +/-						
Польща	+9	0,0275	без змін	0,0991	-0,1504	-0,0311
Російська Федерація	-4	0,0275	без змін	-0,0991	0,1504	0,0311
Білорусь	-2	0,0443	без змін	-0,0302	0,14	0,0231
Словаччина	+1	0,0662	+	-0,0185	0,2024	0,0145
Угорщина	-7	0,048	+	0,011	0,1184	0,0145
Україна	+13	0,0954	без змін	0,113	0,1578	0,0155
Республіка Молдова	-10	0,0291	без змін	-0,0179	0,0896	0,0158
Зміна позиції 2018/2016, +/-						
Російська Федерація	+3	0,0754	+	0,1848	0,0128	0,0288
Польща	+3	0,0715	+	0,2277	-0,0052	-0,0079
Білорусь	+11	0,1016	+	0,2506	0,0577	-0,0035
Угорщина	+1	0,052	без змін	0,1057	0,0456	0,0047
Словаччина	+18	0,124	без змін	0,2941	0,046	0,0319
Республіка Молдова	-4	0,0596	без змін	0,1766	-0,0063	0,0083
Україна	-20	0,0089	без змін	-0,0176	0,0396	0,0046

Примітка. Для стовпця «Рівень EGDІ»: країни з (+) піднялися у рівні EGDІ між 2016 р. і 2020 р.; країни з EGDІ «без змін» залишилися на тому ж рівні під час цього періоду.

Джерело: розроблено автором на основі [8–10]

Як свідчать дані табл. 1, за показником EGDІ Україна значно відстає від країн, з якими межує, випереджаючи тільки Республіку Молдова. При цьому, у 2016 р. вона випереджала не тільки Республіку Молдова, але й Словаччину, а в 2018 р. Україна посіла взагалі останнє місце серед сусідніх країн.

Дані також свідчать про те, що Україна значно відстає від сусідніх країн і за показниками компонентів EGDІ.

Так, згідно з рівнем індексу онлайн послуг за 2020 р. (показник OSI – 0,6824), Україна посідає одне місце з такими країнами, як Коста-Ріка, Індонезія та Бутан, а серед сусідніх країн – останнє, як і в 2018 р. (показник OSI – 0,5694). Хоча у 2016 р. Україна випереджала Білорусь і Словаччину з показником OSI – 0,5870.

За індексом телекомунікаційної інфраструктури (показник ТП – 0,5942), Україна посідає місце між Мальдівами (показник ТП – 0,5981) та Мексикою (показник ТП – 0,591). А серед країн, з якими межує – передостаннє, випередивши лише Республіку Молдову (показник ТП – 0,5683). При цьому, за результатами попередніх досліджень, Україна взагалі займала останнє місце серед сусідніх країн у 2018 р. (показник ТП – 0,4364) та 2016 р. (показник ТП – 0,3968).

Варто відзначити, що Україна має досить високий рівень індексу людського потенціалу (показник НСІ – 0,8591) і займає позицію між Францією (показник НСІ – 0,8612) та Гренадою (показник НСІ – 0,8576). Серед сусідніх країн, вона випереджає за цим показником Угорщину (показник НСІ – 0,8509), Словаччину

(показник НСІ – 0,8286) та Республіку Молдова (показник НСІ – 0,7432), як і в 2018 р. (показник НСІ – 0,8436).

У групі з 13 країн з дуже високо розвиненим людським капіталом – Вірменія, Азербайджан, Багамські Острови, Коста-Ріка, Грузія, Угорщина, Ісламська Республіка Іран, Киргизстан, Маврикій, Філіппіни, Сейшельські Острови, Шрі-Ланка і Україна – прогрес в деякій мірі застопорився, ймовірно, за рахунок їх відносно менш розвиненої телекомунікаційної інфраструктури [8].

ООН також проводить дослідження щодо залучення громадськості до надання електронних державних послуг в країні. Йдеться про індекс електронної участі (E-Participation Index, EPI). EPI визначається на підставі: електронного інформування або доступності інформації онлайн; електронних слухань або публічних слухань онлайн; електронного прийняття рішень або прямого залучення громадян до процесів прийняття рішень [9]. Оцінюється доступність інструментів електронної участі на державних порталах по кожному з вищевказаних критеріїв.

Наразі Україна належить до країн з високим рівнем індексу електронної участі, що свідчить про розвиток процесів залученості громадян до процесу прийняття рішень, формування прозорості та відкритості діяльності держави.

У 2020 р. за індексом електронної участі Україна посіла 46 місце (показник EPI – 0,8095) зі 193 країн світу – учасниць рейтингу, що на 29 позицій вище, ніж двома роками раніше – у 2018 р. (75 місце, показник EPI – 0,6854), однак на 14 позицій нижче, ніж у 2016 р. (32 місце, показник EPI – 0,7458) [8–10]. При цьому Україна розділила це місце з Румунією та Узбекистаном (показник EPI – 0,8095).

Показники рейтингу та індексів електронної участі (EPI) України та сусідніх країн у 2016–2020 рр. наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Індекс електронної участі (EPI) України та сусідніх країн у 2016–2020 рр.

Країни	Рейтинг EPI	EPI	Рівень EPI
1	2	3	4
2020 р.			
Польща	9	0,9643	Дуже високий
Російська Федерація	27	0,869	Дуже високий
Україна	46	0,8095	Дуже високий
Республіка Молдова	55	0,7619	Дуже високий
Білорусь	57	0,75	Дуже високий
Словаччина	70	0,7024	Високий
Угорщина	75	0,6786	Високий
2018 р.			
Російська Федерація	23	0,9213	Дуже високий
Польща	31	0,8933	Дуже високий
Білорусь	33	0,882	Дуже високий
Республіка Молдова	37	0,8596	Дуже високий
Словаччина	50	0,809	Дуже високий
Угорщина	69	0,7079	Високий
Україна	75	0,6854	Високий
2016 р.			
Польща	14	0,8814	Дуже високий
Україна	32	0,7458	Високий
Російська Федерація	32	0,7458	Високий

Продовження табл. 2

1	2	3	4
Республіка Молдова	50	0,6610	Високий
Білорусь	76	0,5593	Високий
Словаччина	82	0,5424	Високий
Угорщина	91	0,4915	Середній
Зміна позиції 2020/2018, +/-			
Польща	+22	0,071	без змін
Російська Федерація	-4	-0,0523	без змін
Україна	+29	0,1241	+
Республіка Молдова	-18	-0,0977	без змін
Білорусь	-24	-0,132	без змін
Словаччина	-20	-0,1066	-
Угорщина	-6	-0,0293	без змін
Зміна позиції 2018/2016, +/-			
Російська Федерація	+9	0,1755	+
Польща	-17	0,0119	-
Білорусь	+43	0,3227	+
Республіка Молдова	+13	0,1986	+
Словаччина	+32	0,2666	+
Угорщина	+22	0,2164	+
Україна	-43	-0,0604	без змін

Примітка. Для стовпця «Рівень ЕРІ»: країни з (+) піднялися на один рівень ЕРІ між 2016 р. і 2020 р.; країни з (-) знизилися на один рівень ЕРІ під час цього періоду; країни з показником «без змін» залишилися на тому ж рівні ЕРІ.

Джерело: розроблено автором на основі [8–10]

Дані табл. 2 свідчать про те, що за показником ЕРІ Україна у 2020 р. також випереджала країни, з якими межує, серед яких: Республіка Молдова, Білорусь, Словаччина та Угорщина. Тільки Польща (9 місце, показник ЕРІ – 0,9643) та Російська Федерація (27 місце, показник ЕРІ – 0,869) випереджають за цим показником Україну. Це свідчить про позитивні тенденції в країні, оскільки у 2018 р. Україна займала останнє місце серед сусідніх країн (75 місце, показник ЕРІ – 0,6854).

Для подолання відставання України від світових темпів розвитку електронних послуг, необхідною стає розробка та проведення єдиної скоординованої державної політики у цій сфері, спрямованої на розв'язання низки першочергових проблем, таких як:

- оптимізація порядків надання електронних адміністративних послуг;
- встановлення єдиних вимог до запровадження електронних послуг;
- формування єдиної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, що забезпечує надання електронних послуг на основі встановлених вимог;
- урегульованість питання електронної ідентифікації та автентифікації суб'єктів звернення під час надання електронних послуг;
- визначеність формату електронного документу, згідно з яким суб'єкт звернення може подавати документи для отримання адміністративної послуги;
- формування довіри до електронної взаємодії суб'єктів надання адміністративних послуг та суб'єктів звернення;
- наявність міжвідомчої електронної взаємодії під час надання

адміністративних послуг;

– підвищення рівня готовності державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб до запровадження електронних послуг.

Висновки і перспективи подальших розробок. Проведений аналіз показав поліпшення розвитку електронного урядування в Україні, про що свідчить підвищення індексу розвитку електронного урядування (EGDI) та індексу електронної участі громадян (EPI).

Для успішного втілення у нашій державі електронного урядування та забезпечення повної реалізації всіх його переваг, необхідно наблизити систему державного управління до європейських стандартів. Для цього Україні необхідний певний час, оскільки остаточний перехід до електронного урядування потребує проходження багатьох проміжних етапів: від декларування на найвищому державному рівні цього напрямку в якості пріоритетного до удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення рівня кваліфікації службовців, які будуть безпосередньо здійснювати відповідні функціональні обов'язки. Важливо, щоб перехід від традиційного управління до електронного урядування відбувався поступово та супроводжувався відповідними змінами у розвитку українського суспільства.

Важливим напрямом розвитку електронного урядування в Україні має стати поширення використання засобів е-ідентифікації при отриманні громадянами електронних послуг. Наразі рівень використання таких засобів є недостатньо високим, що уповільнює розвиток електронних послуг. У зв'язку з цим, подальших досліджень потребують питання, пов'язані з розвитком та використанням засобів е-ідентифікації при отриманні громадянами електронних послуг.

Література

1. Царенко І. О., Красножон Н. С. Електронне урядування як інструмент посилення конкурентоспроможності країни. *Ефективна економіка* : електронне наукове фахове видання. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8123>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.74 (дата звернення: 11.02.2022).
2. Жовток В. А., Філіпова Н. В. Актуальні проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні. *Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки»*. 2020. № 9. С. 21–24. DOI: <https://doi.org/10.36074/2617-7064.09.004>.
3. Барегамян С. Х., Карпі Ю. В. Електронне урядування на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях : сучасний стан та перспективи впровадження в Україні. *Державне управління : удосконалення та розвиток* : електронне наукове фахове видання. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1522>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.11.30 (дата звернення: 14.02.2022).
4. Кохан В. П., Єгорова-Луценко Т. П. Стан розвитку електронних адміністративних послуг : огляд впровадження на державному рівні. *Право та інноваційне суспільство*. 2018. № 2 (11). С. 37–48. DOI: <https://doi.org/10.31359/2309-9275-2018-11-2-37>.
5. *Електронне урядування та електронна демократія* : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. URL: <https://bit.ly/36GOvtz> (дата звернення: 14.02.2022).
6. Нижній Т. В. Теоретичні засади електронного урядування. *Інвестиції : практика та досвід*. 2017. № 20. С. 112–116.
7. *World e-government leaders based on E-Government Development Index (EGDI) in 2020* / Statista : website. URL: <https://bit.ly/3Hi50sn> (access date: 16.02.2022).

8. *E-Government Survey 2020. Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development. With addendum on COVID-19 Response*. United Nations. New York, 2020. URL: <https://bit.ly/3HuPOIs> (access date: 16.02.2022).
9. *E-Government Survey 2018. Gearing E-Government To Support Transformation Towards Sustainable And Resilient Societies*. United Nations. New York, 2018. URL: <https://bit.ly/3pm7OhV> (access date: 17.02.2022).
10. *E-government survey 2016. E-government in support of sustainable development*. United Nations. New York, 2016. URL: <https://bit.ly/35iIBy7> (access date: 18.02.2022).
11. *E-Government Development Index (EGDI) of global regions in 2020*. URL: <https://bit.ly/3vHJsU1> (access date: 21.02.2022).

References

1. Tsarenko, I. O., Krasnozhon, N. S. (2020). *E-government as a tool for strengthening the country's competitiveness* [Elektronne uriaduvannia yak instrument posylnnia konkurentospromozhnosti krainy], *Efektivna ekonomika*, No. 8. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8123>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.74 [in Ukrainian]
2. Zhovtok, V. A., Filipova, N. V. (2020). Actual problems and prospects for e-governance development in Ukraine [Aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini], *АНОНОΣ. Mystetstvo naukovoï dumky*, No. 9, s. 21–24. DOI: <https://doi.org/10.36074/2617-7064.09.004> [in Ukrainian]
3. Barehamian, S. Kh., Karpi, Yu. V. (2019). Electronic governance at the state, regional and local levels: the current state and the prospects of implementation in Ukraine [Elektronne uriaduvannia na zahalnoderzhavnomu, rehionalnomu ta mistsevomu rivniakh: suchasnyi stan ta perspektyvy vprovadzhennia v Ukraini], *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 11. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1522>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.11.30 [in Ukrainian]
4. Kokhan, V. P., Yehorova-Lutsenko, T. P. (2018). The state of development of online administrative services: a review of implementation at the state level [Stan rozvytku elektronnykh administratyvnykh posluh: ohliad vprovadzhennia na derzhavnomu rivni], *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, No. 2 (11), s. 37–48. DOI: <https://doi.org/10.31359/2309-9275-2018-11-2-37> [in Ukrainian]
5. Semenchenko, A. I., Dreshpaka, V. M. (eds.) (2017). *E-governance and e-democracy* [Elektronne uriaduvannia ta elektronna demokratiia: navch. posibnyk: u 15 ch.; za red. A. I. Semenchenka, V. M. Dreshpaka], Kyiv. Retrieved from: <https://bit.ly/36GOvtz> [in Ukrainian]
6. Nyzhnii, T. V. (2017). Theoretical principles of e-government [Teoretychni zasady elektronnoho uriaduvannia], *Investytsii: praktyka ta dosvid*, No. 20, s. 112–116 [in Ukrainian]
7. *World e-government leaders based on E-Government Development Index (EGDI) in 2020*. Statista: website. Retrieved from: <https://bit.ly/3Hi50sn>.
8. *E-Government Survey 2020. Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development. With addendum on COVID-19 Response*, United Nations, New York. Retrieved from: <https://bit.ly/3HuPOIs>.
9. *E-Government Survey 2018. Gearing E-Government To Support Transformation Towards Sustainable And Resilient Societies*, United Nations, New York. Retrieved from: <https://bit.ly/3pm7OhV>.
10. *E-government survey 2016. E-government in support of sustainable development*, United Nations, New York. Retrieved from: <https://bit.ly/35iIBy7>.
11. *E-Government Development Index (EGDI) of global regions in 2020*. Retrieved from: <https://bit.ly/3vHJsU1>.